

Προσχολική ηλικία: γλωσσική ανάπτυξη

Αναπτυξιακή Ψυχολογία I

Σχέδιο μαθήματος

- Προσωπικός λόγος
- Κοινωνικός λόγος
- Σύνταξη
- Γραμματική
- Λεξιλόγιο
 - Τι είναι η ταχεία αντιστοίχιση;
- Πραγματολογία

- Κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο και γλωσσική ανάπτυξη

- Τηλεθέαση στην προσχολική ηλικία

- Προσχολική αγωγή

Προσωπικός λόγος

- Ο λόγος του παιδιού που απευθύνεται στον **εαυτό του**
 - Εξυπηρετεί μια πολύ σημαντική λειτουργία
 - Το παιδί δοκιμάζει τις ιδέες του **ως αντίλαλος** του δικού του λόγου
 - Διευκολύνει τη **σκέψη** και βοηθά το παιδί να **ελέγχει** τη συμπεριφορά του
 - Εξυπηρετεί μια σημαντική κοινωνική λειτουργία (Vygotsky)

Προσωπικός λόγος

- ο προσωπικός λόγος αποτελεί πρόδρομο του εσωτερικού διαλόγου που χρησιμοποιεί ο ενήλικας όταν σκέπτεται (Winsler et. al. 2006).

Κοινωνικός λόγος

- **Πριν την ηλικία των 3 ετών:**
 - Το παιδί μιλάει μόνο για τη δική του ευχαρίστηση
 - Δείχνει να μην ενδιαφέρεται για το αν ο λόγος του είναι κατανοητός
- **Κατά την προσχολική περίοδο το παιδί:**
 - Αρχίζει να κατευθύνει τον λόγο του προς τους άλλους
 - Θέλει να τον ακούν οι άλλοι
 - Αναστατώνεται όταν δεν γίνεται ο λόγος του κατανοητός από τους άλλους
 - Αρχίζει να προσαρμόζει τον λόγο του στους άλλους μέσω της πραγματολογίας

Η ανάπτυξη της γλώσσας στην προσχολική ηλικία

- Γρήγοροι ρυθμοί γλωσσικής ανάπτυξης μεταξύ 2^{ου} και 3^{ου} έτους.

Σύνταξη

- Το μήκος των προτάσεων αυξάνει με σταθερό ρυθμό.
- Η **σύνταξη** –συνδυασμός λέξεων/φράσεων για σχηματισμό προτάσεων– βελτιώνεται θεαματικά
- Οι συνδυασμοί λέξεων και φράσεων φτάνουν τις χιλιάδες στο τέλος του 3^{ου} έτους (Pinker, 2005).

Η ανάπτυξη της γλώσσας στην προσχολική ηλικία

Γραμματική

- Στα 3 χρόνια το παιδί χρησιμοποιεί τον πληθυντικό, τη γενική πτώση των ουσιαστικών, τον αόριστο και τα άρθρα.
- Τις περισσότερες φορές τα παιδιά 3 ετών ακολουθούν τους γραμματικούς κανόνες σε ποσοστό 90% (Guasti, 2002).

Η ανάπτυξη της γλώσσας στην προσχολική ηλικία

Ορθή εφαρμογή γραμματικών κανόνων

Αυτό είναι ένα πέλι.

Τώρα υπάρχει ένα ακόμη.
Είναι δύο.

Υπάρχουν δύο _____ .

Αν και κανένα παιδί προσχολικής ηλικίας - όπως και κανένας ενήλικας- δεν έχει συναντήσει ποτέ ένα “πέλι” - μια ανύπαρκτη λέξη- τα παιδιά που πήρα μέρος σε αυτό το πείραμα παρήγαγαν την κατάλληλη λέξη που συμπληρώνει το κενό στην πρόταση (η λέξη που λείπει είναι “πέλια”)

Η ανάπτυξη της γλώσσας στην προσχολική ηλικία

- Χρήση πληθυντικού και γενικής πτώσης
- Χρήση αορίστου χρόνου
- Χρήση άρθρου
- Σύνθετες ερωτήσεις και απαντήσεις
- Διαμόρφωση λέξεων που δεν έχει ποτέ συναντήσει

Η ανάπτυξη της γλώσσας στην προσχολική ηλικία

- Λεξιλόγιο
- Το λεξιλόγιο ενός παιδιού ηλικίας 6 ετών φτάνει τις 14.000 λέξεις.
- Τεράστια βήματα παρατηρούνται στη χρήση νέων λέξεων
– **Ταχεία αντιστοίχιση**
- Το λεξιλόγιο συμπληρώνεται με ρυθμό κατάκτησης μίας νέας λέξης ανά 2 ώρες

Τι είναι η ταχεία αντιστοίχιση;

Νέες λέξεις συσχετίζονται με το νόημά τους μέσα σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα

Πραγματολογία

- Σχετίζεται με την αποτελεσματική και **κατάλληλη επικοινωνία** με τους άλλους
- Βοηθάει το παιδί να κατανοήσει τα βασικά στοιχεία μιας **συζήτησης**:
 - Εναλλαγή σειράς
 - Συζήτηση ενός θέματος
 - Διατύπωση ερωτήσεων και απαντήσεων
 - Τι πρέπει και τι δεν πρέπει να λέγεται, σύμφωνα με τις κοινωνικές συμβάσεις
 - Χρήση διαφορετικού είδους λόγου ανά περίπτωση

Κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο και γλωσσική ανάπτυξη

- Η γλώσσα που χρησιμοποιείται στο σπίτι του παιδιού ασκεί σοβαρή επίδραση στη γνωστική του ανάπτυξη
- Η έρευνα-ορόσημο των Hart και Risley (1995)
 - Υψηλό κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο – περισσότερη ομιλία στα παιδιά
 - Επαγγελματίες γονείς περνούσαν διπλάσιο χρόνο με τα παιδιά τους από ό,τι γονείς με κρατικό επίδομα (άνεργοι)
 - Τα παιδιά γονέων χαμηλού κοινωνικο-οικονομικού επιπέδου άκουγαν πολύ λιγότερες λέξεις
 - Επίσης, τα παραπάνω παιδιά άκουγαν διπλάσιες λέξεις που δήλωναν απαγόρευση

https://www.youtube.com/watch?v=u49uLLCUIEk&ab_channel=Sprouts

Language Development in the First Five Years of Life [720p].mp4

Τηλεθέαση στην προσχολική ηλικία

Τηλεθέαση στην προσχολική ηλικία

- Έλεγχος της τηλεθέασης
- Συνιστάται ο **περιορισμός** της έκθεσης του παιδιού στην τηλεόραση
- Υποδεικνύει ότι μέχρι τα 2 έτη το παιδί δεν πρέπει να βλέπει τηλεόραση και, μετά από τα 2, **όχι περισσότερο από 1-2 ώρες** (καθημερινά) τηλεθέαση ποιοτικών προγραμμάτων

Τηλεθέαση στην προσχολική ηλικία

- Όρια στον «τηλεοπτικό γραμματισμό» στην προσχολική ηλικία
- Το παιδί προσχολικής ηλικίας:
 - Συχνά **δεν κατανοεί** πλήρως το σενάριο της σειράς ή της ταινίας
 - Δεν μπορεί να **ανακαλέσει** σημαντικές λεπτομέρειες του σεναρίου
 - Καταλήγει σε περιορισμένα και συχνά **εσφαλμένα συμπεράσματα** για τα κίνητρα των «ηρώων»
 - Δυσκολεύεται να ξεχωρίσει τη **φαντασία** από την **πραγματικότητα**
 - Δεν μπορεί να κατανοήσει και να αξιολογήσει κριτικά τα **διαφημιστικά μηνύματα**

Προσχολική Αγωγή

Προσχολική Αγωγή

- Αυξάνει ο αριθμός των παιδιών που εμπλέκονται σε εκπαιδευτικές εμπειρίες εκτός σπιτιού
- Το παιδί μπορεί να επωφεληθεί σε μεγάλο βαθμό από την εμπλοκή του σε εκπαιδευτικά προγράμματα πριν εγγραφεί στο σχολείο
- Σημειώνονται οφέλη στον γνωστικό και τον ψυχοκοινωνικό τομέα από προσχολικά προγράμματα **υψηλής ποιότητας**

Προσχολική Αγωγή

- Πόσο αποτελεσματική είναι η προσχολική φροντίδα/αγωγή;
- Τα παιδιά σε προγράμματα πρώιμης αγωγής:
 - Έχουν μεγαλύτερη **γλωσσική ευχέρεια, καλύτερη μνήμη** και κατανόηση και **καλύτερη επίδοση** σε tests νοημοσύνης
- Είναι περισσότερο σίγουρα για τον εαυτό τους, **ανεξάρτητα**, γνωρίζουν περισσότερο για τον **κοινωνικό κόσμο** από ό,τι τα παιδιά που δεν παρακολουθούν κάποιο προσχολικό πρόγραμμα

Προσχολική Αγωγή

- **Κριτήρια ποιότητας των μονάδων προσχολικής αγωγής**
 - Καλή εκπαίδευση προσωπικού
 - Καλοί χώροι και καλή αναλογία προσωπικού/παιδιών
 - Προσεκτικά σχεδιασμένο πρόγραμμα που εφαρμόζεται συντονισμένα από όλο το προσωπικό
 - Πλούσιο γλωσσικό περιβάλλον
 - Προσωπικό ευαίσθητο στις συναισθηματικές και κοινωνικές ανάγκες των παιδιών
 - Υλικά και δραστηριότητες κατάλληλες για την ηλικία των παιδιών
 - Τηρούνται οι βασικοί κανόνες υγιεινής και ασφάλειας
 - Θα πρέπει να προσφέρεται τουλάχιστον ένα γεύμα την ημέρα

Προσχολική Αγωγή

- Μήπως πιέζουμε τα παιδιά υπερβολικά και πολύ νωρίς;
- Η κοινωνία στις ΗΠΑ τείνει να «σπρώχνει» τα παιδιά με τόσο **γρήγορο ρυθμό**, που τα κάνει να βιώνουν στρες και ψυχολογική πίεση πολύ νωρίς στη ζωή τους
- Η σχολική επιτυχία εξαρτάται (και) από παράγοντες που οι γονείς δεν μπορούν να ελέγξουν (**εγγενείς δυνατότητες και ρυθμός ωρίμανσης**)
- Το παιδί έχει ανάγκη από **αναπτυξιακά κατάλληλες εκπαιδευτικές μεθόδους**

Ερωτήσεις

- Προσωπικός και κοινωνικός λόγος: συγκριτική περιγραφή
- Να περιγράψετε τη γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού προσχολικής ηλικίας σε σχέση με τα υποσυστήματα της γλώσσας.
- Τι είναι η ταχεία αντιστοίχιση;
- Γιατί χρειάζεται να τίθενται όρια στην τηλεθέαση;
- Ποιες είναι οι συνέπειες της φοίτησης του παιδιού σε ένα ποιοτικό πλαίσιο προσχολικής αγωγής;